

Kinek mi dolgául kitűzve,
Elvégi híven mindegyik.

Iszakóvszkij dalai lelkesítették a szovjet embereket harcra és a munkára. Éppen ezért szereti őket a nép.

És a nép hálijának legjobb bi-

zonyítéka az, hogy a szovjet választók éppen szülőföldjén, a szmolenszki kerületben az Oroszországi Szovjetköztársaság legmagasabb törvényhozó szervének, a Legfelsőbb Tanácsnak tagjává választották.

B. Csernyák

S Z E M L E

A »GORSKI VIJENAC«

P. P. Nyegos: Hegyek koszorúja, olvasom a HID júniusi számában. A szerkesztő megjegyzéseiből kitűnik, hogy a magyar fordítás 1902-ben jelent meg, Gyiszálovics Veszelin munkája... a fordítás nehézkos, átdolgozásra szorul. A mű címéről nem esik egy szó sem, pedig érdemes lenne megvitatni.

Gyiszálovics a Gorski vijenac-ot Hegyek koszorújának keresztelte el. Így mondom, keresztelte el, mert a hegyek koszorúja, ha visszafordítják szerbre *planinski vijenac* lesz belőle, a legjobb esetben vijenac od planina és semmi esetre sem gorski vijenac. Mért választotta Gyiszálovics ezt a magyar elnevezést?

A Gorski Vijenac cím átvitt értelmű. Ha szóról szóra fordítanánk, hegyi koszorút jelent. Azonban egy mű fordításánál nem vezérelhet a szóról szóra való átültetés, hanem az értelem helyes szavakkal való megjelölése. Valószínűleg Gyiszálovicsnak is sok gondot okozott ez és ezért választotta a Hegyek Koszorúja elnevezést.

Ha a Gorski Vijenac-ot újból átköltik magyarra, akkor feltétlenül föl kell vizsgálni a címet is. Meg kell találni a *hőskölte-mény* címének helyes magyar kifejezését, hogy a magyar olvasók még könnyebben megérthes-

sék Nyegost és művének alap-
dolgozatát.

Ha elemezzük az eposz címét, a következőket szögezhetjük le. Akik ismerik a szerb nyelvet, tudják, hogy a vijenac szó átvitt értelemben, ha dalmüről van szó, azonos a magyar csokor, bokréta, füzér szavak értelmével. Pld.: *Vijenac narodnih pesama*, magyarul: népdal bokréta, népdal füzér, népdal csokor, stb. Ennyit a vijenac szóról.

Ami a *gora*-t illeti tudnunk kell, hogy míg a magyar nyelv a hegyre csak egy elnevezést ismer, addig szerbül *brdo*, *gora*, *planina* mind hegyet jelent. A *brdo* egyszerűen hegy. *Gora* már van, *zelena gora*, *visoka gora*, *crna gora*, *bela gora* stb. *Planina* is van *Jarovina*, *Sar*, stb. A hegycsoportokat egyszerűen *gorának* nevezik, a hegyláncokat *planinski venac*-nak. Ez azt mutatja, hogy a szerb nyelv a gorski vijenac-ot nem tekinti hegykoszorúnak, mert ha ezt akarja kifejezni, akkor *planinski venac*-ot mond. Tehát a Gorski vijenac-ot már ezért sem lehet magyarban Hegyek Koszorújának fordítani.

Nyegos nem gondolt arra, hogy műve címét *planinski venac*-nak értelmezze. De igenis a *fekete hegyek koszorújára* — csokrára — füzérére gondolt átvitt értelemben, az eposzra, mint dalfüzérre — *Gorski vijenac ju-*

načkih dela predaka. A Gorski Vijenac a Fekete hegyek közt élő nép hősiességét éneklí meg.

Ha ismerjük a szerb népet, a szerb népköltészetet, a guszla hangjára verselve éneklő dalokat, szinte magunk előtt látjuk a Gorski Vijenac deszeterac-ainak könnyen gördülő láncolatában meglevenedő hősokeket. Perreg a verselés, száll a dal:

...»Mint a csillag szépek a legé-
nyek,

kik azóta e hegyek közt élnek.

Beillenék mindegyik vezérnek.

Véres harcot küzdelmet keresnek,
hitért, szabadságért hull a vérük.

Ha hallik a guszla bűgő hangja,
szemét törli fiatalja, aggja...«

Ilyen virágokból álló *dalcsokor a Gorski Vijenac.* A hősi élet, a Fekete hegyek közt élő nép élete, multja, harcai egy halhatatlan hősköteményben.

Az új fordítás címadásánál gondolni kell az említett tényekre és körülményekre.

Stangliczky József

Pervomajszki Leonid:

BUDAPESTI LEVÉL

(versek)

A nagy ukrán költő a felszabadító Vörös Hadsereggel érkezett Magyarországra. A magyarokat akkor már ismerte. Nem az Ukrajnában fosztogató, asszonyokat és gyermekeket gyilkoló, »partizánvadász«, csatlós-magyarokat, hanem Petőfi Sándort és Petőfi Sándor magyarjait. És Pervomajszki sohasem tévesztette össze egyiket a másikkal. Számára a magyarság — Petőfi magyarsága maradt.

A háború folyamán, amikor Nagyszalontára érkezett — Ilés Béla írja — »tüstént Petőfi barátjának, Arany Jánosnak múzeuma után érdeklődött. A múzeumot siralmas állapotban találta. Nagy energiával fogott a szét-hordott kéziratok és ereklyék vissza-

szerezéséhez. A múzeumot 48 órán belül helyreállította.«

Ez Pervomajszki, az ember. Az embert azonban nem lehet elválasztani a költőtől.

Mindössze nyolc vers van ebben a kis kötetben. A nyolc vers — Radó György kitűnő fordításában — mégis egész embert és nagy költőt mutat. Költőt, akiben élnek az igazi költői hagyományok, aki mindent megtanult, amire az orosz Puskin, az ukrán Sevcsenko és a magyar Petőfi taníthatta. Költőt mutat, akinek »lelkében él a pusztá tiszta tája« éppen úgy, mint a tiszta hazaszereget, a makulátlan emberszeretet s ezért — elentének látszik, de mégsem az — a gyűlölet is azokkal szemben, akik az igazi hazát éppen úgy gyűlölték, mint az igazi embert.

Két verse nagyon a miénk. Az egyiket Petőfi Sándorhoz írta: »Kun-szentmárton, Nem jó álom a szememre. Ő élt és énekelt e földön, ő!« — és a másik a »Budapesti levél«.

Budapest forró és rettenetes ostromát éneklí a költő-katona. A harcot, amikor »pohár bor az élet« s amikor már »alig egy kis idő s mehetünk a hazánkba megint«. Elegendő volt a félrevezetett magyar, de a költőben csak a németek ellen ég a gyűlölet. A magyarokról így énekel:

»Kiújul az eső s a tetőre a köd le-
[telepszik.

A magyar katonák fedezőkeiket szí-

Odahagyva, kibújnak. A sok csapat
[vesen

Pedig itt közülünk alig állanak egy
[kevesen.«

A költő azóta visszatért hazájába, a poltavai síkságra, ahol »pacsírta szá.] az ég kék katlanán, patak hullámán táncot jár a szellő, a zöld erdők lombján zenél a szellő, míg átrepül az áldott sík hazán...« Viszi magával »a mesék világát« és a »tűzmadár dalát« — és viszi a magz vérben és vasban kovácsolódott Petőfi-rajongását, a magyar demokrácia és a magyar szabadság nagy szeretetét.